

Explaining Britain's exit from the European Union in the framework of Neorealism

Mohammad Reza Bigdeli¹

Received: 2024-06-04

Revised: 2024-08-09

Accepted: 2025-06-08

Available Online: 2025-07-16

How to cite this article:

Bigdeli, M.R. (2025). Explaining Britain's exit from the European Union in the framework of Neorealism, *Iranian Research Letter of International Politics*, 13 (02), 112 - 133 .(in Persian with English abstract)
<https://doi.org/10.22067/irlip.2025.88373.1538>

Extended Abstract

1- Introduction

The European Union has experienced considerable growth and expansion over the past decades. From its limited origins in the coal and steel community in 1952, to the formation of the Treaty of Rome in 1957, the formation of the European Parliament in 1979, the completion of the single market in 1992 which guarantees the free flow of labour, goods and services, and The adoption of a single currency in 2002, all of this process led the European Union to move its members towards a full-scale and multi-dimensional convergence. So that with the British membership in the position of one of the three main European powers and also a member of the seven economic powers. and the industrial world, this union appeared more than ever before as a powerful political and economic unit in the field of the international system, and this, considering the important and influential role of Britain at the international and regional level, strengthened the economic foundation and even strengthened the system. However, the emergence of a phenomenon called Brexit in 2016 proves the existence of significant gaps among the members of the most significant regional convergence in the current century, the European Union. These gaps indicate the existence of serious conflicts among the members and the fragile nature of such Convergence is also considered in theory and practice.

2- Theoretical framework

Neorealism explains regional convergence in the framework of international cooperation in an international anarchic system. From the point of view of neorealists, it must be said that cooperation between self-interested countries in a system based on anarchy is very difficult. Because in an anarchic system, countries are worried that cooperation and convergence will lead to dependence on others and increase their vulnerability. While in the self-help international system, the policy of self-reliance and self-sufficiency is wiser and more economical than mutual dependence.

3- Methodology

The present study explains Brexit by using the descriptive-analytical method and in the form of adapting the political and economic mechanism governing the European Union with the neo-realist approach to the concept of convergence. Since the European Union came to the fore in the form of a

1. PhD in International Relations ,Faculty of Law, Theology and Political Sciences ,Science and Research Unit, Islamic Azad University.Thran,Iran.(Corresponding Author Email: mrbigdeli@outlook.com) ORCID ID 0000-0003-0994-9346

purely economic union, until today, when we talk about convergence in all legal and political fields, this union has come a long way. But this trend has had a fluctuating movement affected by the national interests of countries and regional and international events, which sometimes increased convergence and sometimes diverged. The founding leaders of the European Union, by setting more idealistic goals, always wanted the process of convergence in the Union to be moved from the economy to other areas, and this process has always followed broad goals.

4- Discussion

From the point of view of neo-realism, divergence begins due to the self-reliance and self-interest of governments with conflicting goals and interests. In the same way, Britain, despite being a member and following the policies of the European Union, not only could not align its national interests with the policies of this union.. Rather, due to the creation of a kind of interdependence, he also saw his national sovereignty at risk. From the point of view of neorealism, Britain is in an anarchic system where there is no overarching global power. Security remains Britain's primary objective as it seeks to maintain its territorial integrity and political independence. From the point of view of neo-realists, Britain is obliged to maintain its security alone. Because the mistrust resulting from anarchy considers reliance on other members as dangerous. Therefore, membership of the European Union threatens the security of the United Kingdom. Because Britain has relied more on the support of other countries and handed over its political and economic power to the institutions of the European Union. Brexit acted as a response to Britain's vulnerable security position, allowing the country to regain lost political and economic power and balance itself against emerging European power. In the framework of neorealism, because countries live in anarchy conditions, they are equally sensitive to their absolute interests. Therefore, they try not to make less profit compared to their fellow competitors. Also, they are always worried about relative profit, which makes it difficult and unattainable to achieve cooperation, convergence and continuity. From the point of view of neo-realism and based on the principle of calculating the relative and absolute benefit of the UK, it is believed that the membership of this country in the European Union is against the national interests of the UK due to its high economic strength.

5- Conclusion

A neorealist explanation about the Brexit phenomenon portrays Britain in an anarchic system where the government is obliged to ensure its own survival due to the inherent distrust of the anarchic system. In the framework of neorealism, the conflict between national interests and Transnationalism, which is the result of convergence at high political and economic levels, as well as the confrontation between national sovereignty and trans-nationalist sovereignty of this union, caused Britain to replace convergence with divergence after several decades in order to preserve its interests and national sovereignty. Distrust as a result of anarchy causes countries to always express concern about interdependence and in a system based on self-help, governments prefer self-reliance policy to convergence. As the UK also left the European Union in the first important action of the defense budget. increased itself significantly. On the other hand, structural realism believes that in anarchy conditions, self-interested governments, as much as they emphasize their absolute interests, try not to get less profit from their partner countries, and by calculating the profit Relatively, they try to maximize their interests. Due to Brexit, Britain freed itself from the mechanism based on the sovereignty and transnational interests of this union, and as an important challenge against the convergence at the European Union level by violating the assumptions of theories based on fixed liberal thought. Even in the age of globalization, the paradigm of realism is considered a dominant approach.

Keyword: Neorealism, Integration, European Union, Brexit, Britain

تبیین خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا در چهارچوب نواقع گرای

محمد رضا بیگدلی^۱

چکیده

دولت بریتانیا طی یک رفتارندوم تاریخی موسوم به برگزیت بعد از بیش از چهار دهه تصمیم به خروج از اتحادیه اروپا گرفت. از همین رو بررسی علل خروج یکی از مهم ترین و تأثیرگذارترین اعضای اتحادیه اروپا و بررسی چرایی واگرایی در بزرگ ترین و موفق ترین نمونه همگرایی منطقه ای در تاریخ روابط بین الملل بسیار حائز اهمیت است. به همین نحو پژوهش پیش رو جهت تبیین این رویداد نوظهور در پی پاسخ به این پرسش است که چه عواملی موجب شد تا بریتانیا از اتحادیه اروپا خارج شود؟ پژوهش حاضر با بهره گیری از روش توصیفی-تحلیلی و از منظر نواقع گرایی بر این فرضیه استوار است که با توجه به ماهیت فراملی مکانیزم سیاسی و اقتصادی حاکم بر اتحادیه اروپا، بریتانیا به واسطه بی اعتمادی حاصل از آنا رشی حاکم بر نظام بین المللی در جهت حفظ حاکمیت ملی خود در برابر وابستگی متقابل و همچنین کسب منافع حداکثری در مقایسه سود نسبی و مطلق از اتحادیه اروپا خارج شد. بر اساس چهارچوب نظری نظام محور پژوهش برگزیت ریشه در عواملی دارد که برآیند بی اعتمادی منتج از نظام آنا رشیک محسوب می شوند. به طوری که بریتانیا به جهت حفظ حاکمیت ملی خود در برابر وابستگی متقابل حاصل از مکانیزم سیاسی و اقتصادی اتحادیه اروپا و همچنین مقایسه سود نسبی و مطلق خود به جهت کسب منافع حداکثری به مثابه یک بازیگر عاقل با رویکردی مبتنی بر هزینه-فایده از اتحادیه اروپا خارج گردید. چنانکه بر اساس نتایج به دست آمده خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا افزایش رشد اقتصادی و آزادی عمل بیشتری برای این کشور در عرصه بین المللی همراه داشته است.

واژگان کلیدی: نواقع گرایی، همگرایی، اتحادیه اروپا، حاکمیت ملی، منافع ملی، برگزیت، بریتانیا

۱. دکتری روابط بین الملل، دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران ایران. (نویسنده مسئول). رایانامه: mrbigdeli@outlook.com

ORCID ID ۹۳۴۶-۰۹۹۴-۰۰۰۳-۰۰۰۰

مقدمه

اتحادیه اروپا طی دهه‌های گذشته، رشد و گسترش قابل تأملی را تجربه کرده است. از خاستگاه محدود آن در جامعه زغال سنگ و فولاد در سال ۱۹۵۲، تا شکل‌گیری پیمان رم در سال ۱۹۵۷، تشکیل پارلمان اروپا در سال ۱۹۷۹، تکمیل بازار واحد در سال ۱۹۹۲ که جریان آزاد نیروی کار، کالاها و خدمات را تضمین می‌کند و همچنین پذیرش یک ارز واحد در سال ۲۰۰۲، جملگی این روند سبب شد اتحادیه اروپا اعضای خود را به سمت یک همگرایی تمام عیار و چند بعدی سوق دهد. به طوری که با عضویت بریتانیا در جایگاه یکی از سه قدرت اصلی اروپا و همچنین عضو هفت قدرت اقتصادی و صنعتی جهان این اتحادیه بیش از هر زمان دیگری به مثابه یک واحد سیاسی و اقتصادی قدرتمند در عرصه نظام بین الملل ظاهر شد و این امر با توجه به نقش مهم و تاثیرگذار بریتانیا در سطح بین‌المللی و منطقه‌ای موجب تقویت بنیان اقتصادی و حتی تحکیم نظام ارزشی این اتحادیه گردید. با این حال ظهور پدیده‌ای به نام برگزیت^۱ در سال ۲۰۱۶ گواه از وجود شکاف‌های قابل توجهی در بین اعضای شاخص‌ترین همگرایی منطقه‌ای در قرن حاضر یعنی اتحادیه اروپا دارد. شکاف‌هایی که نمایان‌گر وجود تعارضات جدی در میان اعضا و ماهیت شکننده چنین همگرایی در تئوری و عمل نیز محسوب می‌شود. اتحادیه اروپا تبلور نوعی همگرایی مدرن بشمار می‌رود که دارای مکانیزم و ارزش‌هایی است که ریشه اصلی آن‌ها در فراملی بودن آن نهفته است. در این سطح از همگرایی اهداف و راهبردها چند بعدی هستند. سیاست‌های مشترک خارجی، اقتصادی، تجاری، زیست‌محیطی، فرهنگی، اجتماعی و... که با تأکید بر تصمیمات مشترک مبتنی بر نوعی حاکمیت و ارزش‌های فراملی نیز محسوب می‌شود. این در حالی است که بریتانیا همواره طی سال‌های اخیر و به‌ویژه در دوره قدرت گرفتن جریان‌های راست‌گرا حزب محافظه‌کار، تلاش داشته به‌عنوان یکی از قطب‌های قدرت و مراجع اصلی رهبری و تصمیم‌گیری در این اتحادیه، ضمن مقاومت در برابر این دسته رویکردهای فراملی‌گرایانه به جهت حفظ حاکمیت و ارزش‌های ملی خود، با اعمال نفوذ در این اتحادیه اصلاحات جدی در سیاست‌های کلان این اتحادیه ایجاد نماید. به طوری که می‌توان به انتقادات تند دیوید کامرون^۲ نخست‌وزیر وقت بریتانیا در نشست ۲۰۱۵ این اتحادیه در شهر منچستر اشاره کرد که در نطق خود اتحادیه اروپا را بیش از حد بزرگ، خودسر و زورگو و بسیار مداخله‌گر در امور کشورهای عضو توصیف کرد. او برای اولین بار در این نشست صحبت از فراندوم و خروج کرد که نتیجه آن در قالب فراندوم برگزیت با خروج این کشور از اتحادیه اروپا به منصفه ظهور رسید. چنانکه این رویکرد از منظر حامیان عمدتاً راست‌گرای برگزیت، به مثابه اقدامی در جهت حفظ حاکمیت، منافع و همچنین ارزش‌های ملی بریتانیا خوانده می‌شود. اگرچه پدیده نوظهور برگزیت باعث شگفتی نظریه پردازان لیبرال و طرفدار جهانی‌سازی و در کل حامیان همگرایی در بالاترین سطوح شد. اما این رویداد از منظر نوواقع‌گرایی و مبانی بنیادین پارادایم واقع‌گرایی آن‌چنان نیز غیر عادی و دور از تصور نبود. به طوری جهت فهم این مهم می‌بایست بعد از بررسی موانع همگرایی از منظر

1. Brexit

2. David Cameron

نواقص گرایان، ماهیت و سازوکار اتحادیه اروپا در چهارچوب یک نظام آنارشیک مورد بررسی قرار گیرد.

۱. پیشینه پژوهش

ایشن جیا به بررسی استراتژی‌های خارجی بریتانیا و روابط اتحادیه اروپا پس از برگزیت پرداخته و تشریح می‌کند که چگونه بریتانیا موقعیت خود را بازتعریف کرده است. (Jia, ۲۰۲۲). ژانا سمچوک به صورت کلی دلایل خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا را در مسائل و بحران داخلی جستجو می‌کند و همچنین به معایب و مزایای این تصمیم برای بریتانیا می‌پردازد. (Semchuk, 2019) اولیور دورر با توجه به جایگاه بریتانیا در نظام بین الملل پیامدها و تبعات برگزیت را برای اتحادیه اروپا مورد واکاوی قرار می‌دهد. (Dorr, 2020) صباغیان و باقری (۱۳۹۶) سیر تاریخی روند روابط بریتانیا و اتحادیه اروپا را از عضویت این کشور تا برگزیت مورد بررسی و تحلیل قرار داده اند. کلانتری و دیگران (۱۳۹۹) ماهیت و چرایی رویکرد احزاب بریتانیا را نسبت به برگزیت مورد بررسی قرار داده اند. باباخانی تیموری و همکاران (۱۴۰۰) بر اساس نظریه سازه انگاری پیامدهای خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا را در سه سطح داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی بررسی کرده اند. موسوی نیا و سوری (۱۴۰۰) خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا را در گسترش ملی‌گرایی و مهاجرت‌ستیزی جامعه این کشور جستجو می‌کنند. همتی و همکاران (۱۴۰۱) رشد و گسترش پوپولیسم در غرب را عامل خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا تصور می‌کنند. سلطانی و همکاران (۱۴۰۰) ظهور پدیده برگزیت را در زمینه‌های مالی و پولی مورد تبیین قرار می‌دهند. از همین روی عمده پژوهش‌های صورت گرفته به دو قسمت تقسیم می‌شوند، پژوهش‌های که در قالب یک سطح تحلیل خرد، پدیده برگزیت را به یک رویکرد و تصمیم ملی‌گرایانه تقلیل داده و یا با تمرکز بر مسائل داخلی جاری بریتانیا چرایی شکل‌گیری برگزیت را در بحران‌های جاری داخلی این کشور جستجو نموده اند و پژوهش‌هایی که پیامدها و تبعات این رویدادها را برای روند ادامه کار اتحادیه اروپا و سیاست خارجی بریتانیا مورد واکاوی قرار داده اند. این در حالی است که پژوهش حاضر با تأکید بر جبر ساختاری و تبعات آن برای دولت‌ها، خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا را از منظر یک سطح تحلیل کلان و به عنوان یکی از برآیندهای ساختار آنارشیک نظام بین‌المللی مورد تبیین قرار داده است و همچنین برگزیت را نه صرفاً به مثابه یک رویداد در روابط اتحادیه اروپا و بریتانیا بلکه به مثابه یک ابر چالش برای مکانیزم حکمرانی و بقای این اتحادیه و هرگونه همگرایی در چنین سطحی با رویکردی نظام محور در قالب پارادایم واقع‌گرایی مورد بررسی قرار می‌دهد.

۲. چارچوب نظری تحقیق

واقع‌گرایی ساختاری در اواخر دهه ۱۹۷۰ با ظهور نظریه سیاست بین‌الملل والتز وارد عرصه شد. برخلاف مورگنتا، والتز نمی‌انگارد که قدرت‌های بزرگ به علت گرایش ذاتی نسبت به قدرت مایهتاً متجاوزند. بلکه او بنا را بر این مفروض می‌نهد که تنها هدف دولت‌ها حفظ بقایشان است. دستیابی به امنیت در رأس بقیه اهداف آن‌ها قرار دارد. با وجود این او بر آن است که ساختار نظام بین‌الملل قدرت‌های بزرگ را وامی‌دارد تا کاملاً مراقب موازنه قوا باشند علی‌الخصوص آنارشی دولتی‌هایی را که در پی دستیابی به امنیت هستند بر

آن می‌دارد تا برای کسب قدرت با یکدیگر رقابت کنند زیرا قدرت بهترین وسیله برای تضمین بقاست. در حالی که در نظریه مورگنتا طبیعت بشر علت بنیادی رقابت امنیتی است در نظریه والتز آنارشی این نقش را بازی می‌کند. (Mearsheimer, 2009, 22-23)

والتز^۱ با تقلیل‌گرا خواندن نظریه مورگنتا^۲ بر این اصل تأکید دارد که نظریه‌های سیاست بین‌الملل که بر سطح فرد یا ملی تمرکز دارند تقلیل‌گرا هستند و نظریه‌هایی که علت را در سطح بین‌المللی در نظر می‌گیرند نظام محور هستند. (Waltz, 2014, 27)

نوواقع‌گرایی، نظریه‌ای نظام محور از نوع تصویر سوم است که پدیده‌های بین‌المللی از جمله همگرایی منطقه‌ای را بر اساس ویژگی‌های ساختار نظام بین‌الملل توضیح می‌دهد. این نظریه بر پنج اصل و فرض بنیادی استوار است:

۱. مهم‌ترین بازیگران صحنه بین‌الملل را کشورها تشکیل می‌دهند.
۲. کشورها واحدهای یکپارچه و با قدرت استدلال قوی هستند که ضمن تحلیل هزینه همواره به دنبال افزایش حداکثری منفعت و سودشان هستند.
۳. نظام بین‌الملل آنارشیک فاقد اقتدار مرکزی است. نظام آنارشی بین‌المللی مهم‌ترین و اصلی‌ترین نیروی شکل‌دهنده به انگیزه‌ها و کنش کشورهاست.
۴. در وضعیت و شرایط آنارشی، هدف اصلی و اولیه کشورها بقاء است. در این شرایط کشورها به‌طور طبیعی به دنبال منافع ملی خود هستند که نوواقع‌گرایی تهاجمی آن را برحسب قدرت و نوواقع‌گرایی تدافعی آن را برحسب امنیت تعریف می‌کند.
۵. نهادها و سازمان‌های بین‌المللی به نوعی قدرت کشورهای عضو را بازتاب می‌دهند و خود هویت و نقش مستقلی در روابط بین‌الملل ندارند و تنها به‌صورت حاشیه‌ای بر سیاست بین‌الملل و امکان دستیابی به همکاری تأثیر می‌گذارند. (Dehghani-Firouzabadi, 2014 B, 190)

مهم‌ترین مبانی تئوری‌های نوواقع‌گرایی روابط بین‌الملل به‌طور خلاصه عبارت است از: دولت بازیگر اصلی در نظام بین‌الملل (دولت‌گرایی) و هدف اصلی در سیاست بین‌الملل، بقاء است و از آنجایی که برخلاف ساختار داخلی، ساختار بین‌الملل آنارشیک است. لذا در این ساختار هرج و مرج آمیز، خودیاری الزاماً قاعده‌ی عمل است و اصولاً، برخلاف آرمانگرایی، انقلاب و تحول بارز و بنیادین در نظام و سیاست بین‌الملل بی‌معناست، زیرا به علت آنارشیک بودن ساختار نظام بین‌الملل، کشورهای انقلابی نیز همانند بازیگران عادی به جستجوی تأمین منافع، افزایش قدرت و تأمین امنیت برای خویش بر خواهند آمد. (Dougherty and Pfaltzgraff, 1981, 104)

1. Waltz

2. Morgenthau

۱-۲. دیدگاه نوواقع گرایی نسبت به همگرایی

در ادبیات روابط بین الملل همگرایی به فرایندی گفته می شود که طی آن واحدهای سیاسی به شکل ارادی از اعمال اقتدار تام خویش برای رسیدن به اهداف مشترک صرف نظر کرده و از یک قدرت فوق ملی پیروی می کنند. به باور هاس همگرایی فرایندی محسوب می شود که طی آن چندین واحد سیاسی مجزا فعالیت های سیاسی و انتظارات خود را به سوی مرکز جدیدی معطوف می سازند که نهادهای این مرکز از صلاحیتی برخوردارند که دولت های موجود را تحت پوشش خود قرار دهند و یا اینکه چنین صلاحیتی کسب کنند. (Hass, 1970, 18-20)

از منظر کارل دویچ^۱ همگرایی به مثابه یک خط مونتاژ محسوب می شود که در جریان تاریخ شکل می گیرد. به عبارت دیگر تعدادی از کشورها از طریق تأسیس یک نهاد منطقه ای و همکاری در حوزه های مختلف ذکر شده به ایجاد و گسترش هویت مشترک مبادرت می کنند. لیندبرگ^۲ نیز همگرایی سیاسی را فرایندی می داند که طی آن بدون اعمال زور دسته بندی های جدیدی میان کشورها شکل می گیرد و طی این امر شاهد تصمیم گیری های مشترک، منظم و مستمری هستیم که معلول و یا جزئی از روند شکل گیری تدریجی نوعی نظام تصمیم گیری دسته جمعی میان ملت ها است. (Lindenberg, 1963, 6-7)

نوواقع گرایان معتقدند بر اساس آنارشی حاکم بر ساختار نظام بین المللی همگرایی در چنین نظامی بسیار دشوار است. زیرا دولت ها تنها در صورتی دست به همکاری خواهند زد که این سیاست در خدمت منافع ملی به مثابه قدرت آنان باشد و این امر قدرت ملی آنان را افزایش دهد. همچنین نوواقع گرایی امکان تحقق همگرایی در سطوح عالی سیاسی و جابجایی و شکسته شدن پوسته حاکمیت و جابجایی قدرت را ناممکن تصور می کند. به همین نحو نیز همگرایی منطقه ای تنها ابزاری است برای حفظ و افزایش منافع دولت ها. از سوی دیگر نوواقع گرایان پیش بینی می کنند که وجود یک دولت منطقه ای هژمونیک، شکل گیری ترتیبات منطقه ای را هموار خواهد کرد. زیرا قدرت هژمون از طریق اعمال قدرت همکاری را تحمیل خواهد کرد یا بخش عمده هزینه های مورد نظر را به دوش خواهد کشید.

از منظر والتز اگرچه دولت ها از حیث کارکرد شبیه هم هستند ولی از لحاظ توانمندی هایی که دارند تفاوت های چشمگیری با هم دارند. از درون این تفاوت ها است که نوعی تقسیم کار بین آن ها پدید می آید. به باور والتز اگرچه همگرایی اجزای یک ملت را به هم پیوند می دهد اما این امر که وی از آن تحت عنوان وابستگی متقابل نام می برد ملت ها را در پیوند سست با یکدیگر نگه می دارد. به طوری که اگرچه از همگرایی میان ملت ها سخن گفته می شود ولی این همگرایی به ندرت رخ می دهد. (Waltz, 2014, 148)

از جایی که در چهارچوب واقع گرایی ساختاری دولت ها به عنوان بازیگرانی عاقل و در چهارچوب محاسبه هزینه-فایده در پی تامین امنیت و بقاء هستند. از همین رو کشورها در مواجهه با تهدیدات مشترک همگرایی را سودمندتر از یکجانبه گرایی می پندارند. به همین نحو نوواقع گرایی همگرایی منطقه ای

1. Karl Deutsch

2. Lindbergh

را در چارچوب همکاری‌های بین‌المللی در یک نظام آنارشیک بین‌المللی توضیح می‌دهند. اما از منظر نوواقع‌گرایان باید گفت همکاری بین کشورهای منفعت طلب در نظامی که بر پایه آنارشی استوار است بسیار سخت و دشوار است. (Dehghani-Firouzabadi, 2003, 102)

والتر معتقد است ملت‌ها چه بسا می‌توانند نه تنها از طریق تقسیم کار که در حوزه کالا اتفاق می‌افتند بلکه از طریق تقسیم برخی وظایف دیگر از جمله مدیریت سیاسی و دفاع نظامی، به نحو متقابلی خودشان را تقویت کنند. اما چرا همگرایی بین آن‌ها رخ نمی‌دهد زیرا ساختار نظام بین‌المللی همکاری دولت‌ها را به دو شیوه محدود می‌سازد. (Waltz, 2014, 149)

نخست آنکه در یک نظام خودیار، دولت‌ها در هنگام روبرو شدن با همکاری برای دستیابی به سود متقابل این سوال را مطرح می‌کنند که چه کسی سود بیشتری خواهد برد؟ اگر بنا باشد یک سود مورد انتظار برای مثال دو به یک تقسیم شود یک دولت ممکن است سود خود را برای سیاستی به کار ببرد که موجب صدمه زدن یا نابود دولت دیگر شود. حتی دورنمای دستیابی دو طرف به سودهای مطلق فراوان نیز همکاری آن‌ها را مادامی که هر طرف می‌ترسد چگونه طرف دیگر توانمندی‌های افزایش یافته خود را به کار خواهد برد جلب نمی‌کند. موانع همکاری ممکن است در سرشت و نیت مستقیم هر یک از طرف‌ها نباشد. در عوض عدم اطمینان هر طرف در مورد نیت‌ها و اقدامات آینده طرف دیگر مانع همکاری می‌شود. (Waltz, 2014, 149-150)

لذا نوواقع‌گرایی در عین توجه به امر فایده نسبی بر این مهم نیز تأکید دارد که کدام یک از دولت‌ها از همکاری‌های بین‌المللی سود بیشتری می‌برند و چه میزان از توزیع قدرت نصیب آن‌ها می‌شود. به همین نحو از منظر نوواقع‌گرایی، کشورها بر اثر جو بی‌اعتمادی حاکم بر روابط بین‌الملل و ترس از استثمار و فریب خوردن به وسیله همتایان خود، درباره ادامه همکاری و همگرایی با کشورهای دیگر با احتیاط و اکراه رفتار می‌کنند. درجایی که یک نظام غیرمتمرکز و خودیار بر نظام بین‌الملل حاکم باشد دولت‌ها با اتخاذ ماهیتی تدافعی حتی در شرایطی که همکاری متضمن سود مطلق نیز باشد محتاطانه رفتار می‌کنند. در شرایط آنارشی، کشورها همان قدر که نسبت به منافع مطلق خود حساس هستند به سود کمتر از رقبای خود نیز قانع نیستند.

از سوی دیگر دولت‌ها نگران هستند که مبادا از طریق تلاش‌های همکاری جویانه و مبادلات کالا و خدمات به سایر دولت‌ها وابسته شوند. این دومین عاملی است که ساختار سیاست بین‌الملل به موجب آن همکاری دولت‌ها را محدود می‌سازد. (Waltz, 2014, 151-152)

در یک نظام آنارشیک کشورها نگرانند که همکاری و همگرایی موجب وابستگی به دیگران و افزایش آسیب‌پذیری آن‌ها شود. درحالی‌که در نظام بین‌الملل خودیار سیاست خوداتکایی و خودکفایی از وابستگی متقابل عاقلانه‌تر و باصرفه‌تر است. وابستگی متقابل در ساده‌ترین مفهوم، وابستگی دوجانبه است. قدرت ناشی از وابستگی متقابل نامتقارن است. حساسیت متضمن درجه واکنش در یک چهارچوب سیاست‌گذاری است. (Dehghani-Firouzabadi, 2014 B, 108)

اما با این حال نوواقع‌گرایان معتقدند هر گونه همکاری در نظام بین‌الملل امری به شدت دشوار است. زیرا اولاً، همکاری در شرایط آنارشیک شبیه به معمای زندانی است که در آن استراتژی مسلط فرار است و

دولت‌ها را نسبت به تقلب نگران می‌کند. دوم، نگرانی در مورد توزیع دستاوردها مانع از همکاری بین دولتی خواهد شد. در واقع، نواقح گرایان استدلال می‌کنند که دولت‌ها همواره کمتر نگران منافع مطلق هستند تا منافع نسبی و این در حالی است که اگر دولت‌ها نگران سود نامتناسب شریکشان باشند، ثمره همکاری را از دست خواهند داد. (Grieco, 1988, 487)

۳. اتحادیه اروپا به مثابه یک همگرایی تمام‌عیار

فرآیند همگرایی در اروپا با تشکیل جامعه زغال سنگ و فولاد در سال ۱۹۵۱ آغاز گردید. این روند پس از طی مراحل مختلفی متحول و تکامل یافت و در چهارچوب ساختارها و نهادهای اروپایی نهادینه شد. (Qavam & Kiani, 2011, 23)

ریشه‌های اتحادیه اروپا در انجمن زغال سنگ و فولاد اروپا و انجمن اقتصادی اروپا که به ترتیب توسط پیمان ۱۹۵۱ پاریس و پیمان رم سال ۱۹۵۷ تأسیس شدند، نهفته است. اعضای اصلی به‌عنوان جوامع اروپایی نامیده می‌شدند و با پیوستن عضوهای جدید قدرت سیاسی و اقتصادی این اتحادیه افزایش یافته است. پیمان ماستریخت در سال ۱۹۹۳ موجب تأسیس اتحادیه اروپا شد و تابعیت اروپایی را معرفی کرد و آخرین اصلاحات مهم در قانون اساسی اتحادیه اروپا، پیمان لیسبون، در سال ۲۰۰۹ به اجرا درآمد. پیمان رم برای جامعه اقتصادی اروپا به مثابه نقشه راه تأسیس یک بازار مشترک بود. اهداف کلیدی مندرج در پیمان رم شامل حذف مواردی همچون موانع تجاری داخلی و ایجاد تعرفه مشترک خارجی بود. (Grainne & Craig, 2011, p.15)

پیمان رم برای جامعه اقتصادی اروپا به منزله نقشه راه تأسیس یک بازار مشترک بود. اهداف کلیدی مندرج در پیمان رم عبارت بود از حذف موانع تجاری داخلی، ایجاد تعرفه مشترک خارجی و لغو حرکت آزاد عوامل تولید. (Qavam & Kiani, 2011, 65)

نخستین اتحادیه گمرکی در ابتدا جامعه اقتصادی اروپا بود که به‌طور غیررسمی در بریتانیا «بازار مشترک» نام داشت و با معاهده روم در سال ۱۹۵۷ شکل گرفت و از ژانویه ۱۹۵۸ اجرایی شد. اما بریتانیا از همان آغاز با بسیاری از جنبه‌های این «سیاست مشترک» مخالفت کرد و تا پایان نیز مخالف آن باقی ماند. زیرا کشاورزی در اقتصاد آن کشور در قیاس با اقتصاد کشورهای دیگر به‌ویژه فرانسه اهمیتی کمتری دارد. درست است که بیشتر رهبران سیاسی بریتانیا به ایده اروپای متحد دل بسته بودند، اما با هرگونه حرکتی به سوی ایجاد یک واحد فراملی همواره مخالفت می‌کردند. درک آنان از اروپای متحد، در نهایت، نوعی همکاری محدود میان دولت‌ها بود. مخالفت آنان با پروژه‌های مشترک گوناگون سبب شد که دُگل در دهه ۱۹۶۰ دوبار با ورود بریتانیا به بازار مشترک مخالفت کند.

این کشور در عین حال که از نظر جغرافیایی به اروپا چسبیده است، اما از نظر سیاسی همیشه خود را از سیاست‌های مشترک اروپایی دور نگه داشته است. چند سال پیش، نِدژ شامبون، یکی از کارشناسان برجسته اتحادیه اروپا و پژوهشگر مؤسسه ژاک دُلُر به نام "اروپای ما"، به این نتیجه رسیده بود که مردم بریتانیا چندان رغبتی به پرورش حس هویت اروپایی ندارند و نمی‌تواند از حس اروپایی بودن بی‌بهره باشد. (Manafzadeh, 2016)

در طی این سال‌ها استراتژی‌های متعددی درخصوص آینده نظام جامعه واحد اروپایی مطرح شد. می‌توان

گفت چارچوب کنونی قوانین اتحادیه اروپا را امضای پیمان ماستریخت در سال ۱۹۹۳ تعیین کرد و در دسامبر ۲۰۰۷ پیمان لیسبون آینده جدیدی را برای اتحادیه ترسیم کرد. اتحادیه اروپا هم اکنون شامل ۲۸ کشور مستقل می شود که پنج کشور آلبانی، مونته نگرو، ترکیه، جمهوری مقدونیه و صربستان نیز در لیست انتظار پیوستن به این اتحادیه هستند و کشورهای بوسنی و هرزگوین و کوزوو از جمله کشورهای فهرست نامزدهای بالقوه اتحادیه اروپا محسوب می شوند.

۱-۳. ارزش های فراملی اتحادیه اروپا

اساسی ترین ارزش های اتحادیه اروپا شامل ارج نهادن به مقام انسانی و احترام به حقوق انسان ها، آزادی، حکومت مردمی و تساوی حقوق می باشند. این ارزش ها ملت های عضو اتحادیه را به هم پیوند می دهد و ملتی که قائل به این ارزش ها نباشد، نمی تواند عضو اتحادیه اروپا شود. تمام این ارزش های اصولی در پیمان نامه لیسبون سال ۲۰۰۹ میلادی قید گردیده است. عهدنامه حقوق اساسی تمام تبعیضات بین زن و مرد، نژاد و رنگ پوست را منع می کند. همچنین هر نوع تبعیض ناشی از گرایش های مذهبی یا جنسیتی نیز ممنوع گردیده است. یکی از موضوعاتی که شکل گیری هویت اروپایی بر آن تأکید دارد وجود همبستگی است. در این راستا تمام اعضاء و شهروندان اروپا باید احساس نمایند که به یکدیگر تعلق دارند (Qavam & Kiani, 2011, 86)

اتحادیه اروپا با تأکید بر عدالت اجتماعی در سطح اروپا در پی تأمین نیازهای اجتماعی است. اتحادیه اروپا همواره برای جلوگیری از تبعیضات، انزوا و طرد افراد از جامعه نیز کوشش می کند. همچنین اصول و مبانی اخلاقی اتحادیه اروپا بر پایه تأمین آزادی بنا گردیده است. به تعبیری این اتحادیه همواره بر نقل مکان آزادانه شهروندان اتحادیه، آزادی انتقال دارائی ها، خدمات و نقدینه (چهار آزادی) تأکید ویژه ای دارد. بعلاوه، هر نوع تبعیض شدیداً نهی و منع می شود. اگرچه به هویت ملی و قانون اساسی دولت های عضو احترام گذاشته می شود. اما احکام صادره از طرف دادگاه اتحادیه اروپا، بر قوانین داخلی کشورهای عضو غالب است.

۲-۳. مکانیزم سیاسی و اقتصادی حاکم بر اتحادیه اروپا

از زمانی که اتحادیه اروپا در قالب یک اتحادیه صرفاً اقتصادی به منصفه ظهور رسید تا امروز که سخن از همگرایی در تمامی عرصه های حقوقی و سیاسی گفته می شود، این اتحادیه راه زیادی را طی کرده است. اما این روند، حرکتی نوسانی متأثر از منافع ملی کشورها و رخدادهای منطقه ای و بین المللی داشته که گاه همگرایی را بیشتر کرده و گاه سمت و سوی واگرایانه داشته است. همگرایی سیاسی به معنای خاص و دقیق بسیار فراتر از همگرایی سیاسی منطقه ای در شکل عام به کار می رود.

از سال ۱۹۷۳، بریتانیا عمده‌تأسیسات های اقتصادی خارجی خود را با اتحادیه اروپا تنظیم کرده است. همچنین سیاست خارجی و دفاعی خود را به طور فزاینده با کشورهای عضو اتحادیه اروپا هماهنگ کرده. به طوری که در سال های اخیر یک ابتکار عمل برای ایجاد توانایی امنیتی و دفاعی برای اتحادیه اروپا (مستقل از آمریکا) شکل گرفته است. (Christova, 2019, 82-83)

بریتانیا در سال ۱۹۷۳ با ۶۷ درصد آرای مردم به بازار مشترک پیوست در آن سال، حزب کارگر برخلاف حزب محافظه کار با پیوستن آن کشور به اروپا مخالف بود. از آن زمان تاکنون بسیاری از پژوهشگران و کارشناسان اتحادیه اروپا همواره این پرسش را مطرح کرده اند که چرا حس اروپایی بودن در بریتانیایی ها این قدر ضعیف است. از زمان رایج شدن یورو در اروپا در سال ۲۰۰۲، بریتانیایی ها همواره از پذیرفتن آن خودداری کردند. تا همین چندی پیش، ۶۰ درصد مردم مخالف پیوستن بریتانیا به پول مشترک اروپا بودند. امروزه اتحادیه اروپا دارای شخصیتی حقوقی است که این صلاحیت را دارد طرف یک معاهده بین المللی قرار گیرد و عضو یک سازمان بین المللی شود. در واقع رهبران بانی اتحادیه اروپا با تعیین اهداف آرمانی تر، همواره خواهان آن بودند که روند همگرایی در اتحادیه از اقتصاد به سوی دیگر حوزه ها سوق داده شود و این روند همواره اهداف وسیعی را دنبال نموده است. (Sheikhul-Islami & Golchin, 2009, 1)

بر اساس قوانین اتحادیه اروپا آزادی سفر مردم، کالاها و خدمات در کشورهای عضو اتحادیه اروپا و ایست بازرسی های کنترل گذرنامه در بسیاری از کشورهای عضو، بر اساس معاهده ویزای شینگن برچیده شد. نام واحد پول اروپا از سال ۲۰۰۱ یورو نهاده شد. این پول در حال حاضر در ۱۹ کشور که معروف به منطقه یورو هستند در جریان است. اتحادیه اروپا با جمعیت تقریباً ۵۰۰ میلیون نفر عضو سازمان ملل و سازمان تجارت جهانی است و ۲۱ کشور از اعضای آن به پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) پیوسته اند. ارکان مهم اتحادیه اروپا عبارتند از: پارلمان اروپا، کمیسیون اروپا، شورای اتحادیه اروپا شامل شورای سران و شورای وزیران، دیوان دادگستری اروپا و بانک مرکزی اروپا. اتحادیه اروپا از طریق سیاست خارجی مشترک نقش مهمی در بیرون از مرزهای این اتحادیه ایفا می نماید. عضویت این اتحادیه در سازمان تجارت جهانی، گروه هفت و گروه بیست به نفوذ جهانی اتحادیه اروپا افزوده است. به طوری که می توان اتحادیه اروپا را به عنوان یک ابرقدرت در حال ظهور توصیف کرد. (Maccormick, 2006)

پارلمان اروپا به نوبه خود با وضع و تصویب قوانین اتحادیه اروپا، بر چگونگی تحقق اهداف اتحادیه اروپا در کشورهای مختلف و همچنین منافع این اتحادیه در خارج از مرزهای اروپا نظارت دارد اما راست افراطی با تأکید بر حاکمیت ملی این روند را در راستای تضعیف حاکمیت ملی تعریف می نماید. اگرچه دیدگاه راست افراطی در این خصوص صحیح است زیرا دولت های مختلف اروپایی می بایست قوانین خود را با قوانین فراملی این اتحادیه تطبیق دهند که این مهم در نهایت به کاهش قدرت دولت ها در اعمال قدرت در داخل مرزهایشان منجر خواهد شد. امروزه اتحادیه اروپا دارای شخصیت حقوقی است و این صلاحیت را دارد که طرف یک معاهده بین المللی قرار گیرد و عضو یک سازمان بین المللی شود. از سوی دیگر، رهبری اتحادیه از انسجام بیشتری برخوردار خواهد شد و با صدای واحد در صحنه های بین المللی حضور پیدا خواهد کرد که این خود به افزایش وجه اتحادیه اروپا در نظام بین الملل کمک خواهد کرد. همچنین می توان گفت هدف سیاست اقتصادی اتحادیه اروپا، برقراری ثبات و رفاه اقتصادی در ناحیه اتحادیه است. بانک مرکزی اروپا، با تنظیم نرخ بهره در بازار، از افزایش قیمت ها جلوگیری نموده و کنترل نرخ ارز را در دست دارد. برای اجرای پروژه های توسعه اقتصادی کشورهای عضو، اتحادیه اروپا کمک های مالی مختلفی در اختیار دولت ها قرار می دهد. هدف از پرداخت کمک های مالی، پیشبرد رفاه عمومی در منطقه و تقسیم عادلانه تر ثروت به نواحی فقیرتر است.

۴. تبیین خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا در چهارچوب نواقح گرای

اگرچه روند ادغام اروپا را می‌توان یکی از مهم‌ترین تحولات در روابط بین‌الملل در پایان قرن بیستم دانست. اما با این حال، اتحادیه اروپا در قالب نواقح گرای تئوریزه نشده و حتی گستردگی و عمق ادغام اروپا، پیش‌بینی‌های نواقح گرای در رابطه با همگرایی پایدار، دستاوردهای نسبی، وابستگی متقابل، نهادهای بین‌المللی و موازنه را به چالش می‌کشد. زیرا در سطح سیستمی، اتحادیه اروپا اشکال غیرعادی سلسله مراتب مختلط و تمایز عملکردی را نشان می‌دهد. بسیاری از نواقح‌گرایان به اختلافات بین کشورهای اتحادیه اروپا به مثابه دلیلی بر مصائب همگرایی و ماهیت این نهاد اشاره می‌کنند. زیرا نواقح گرای معتقد است دولت‌ها در نهادهایی مانند اتحادیه اروپا با چانه‌زنی تلاش دارند منافع ملی خود را به پیش ببرند و سعی می‌کنند اولویت‌ها، دیدگاه‌ها و منافعشان غالب باشد. با این حال اگرچه اعضای بحث‌های تند به اجماع می‌رسند و با یکدیگر همکاری می‌کنند اما به واسطه چانه زنی سخت اعضا در واقع می‌توان روند سیاسی اتحادیه اروپا راه‌بزی توصیف کرد. (Collard, 2006, 397-403) انطباق منافع ملی بر اساس قواعد موجود بین‌المللی و ایجاد توازن میان فشارهای داخلی و بین‌المللی از بزرگترین چالش‌های مملکتداری و دولتمردی در عصر جهانی است. درجه انطباق و تعدیل تابعی از قدرت اقتصادی، سیاسی و نظامی است. طبیعی است برای اروپا اعمال قدرت آلمان بیش از یونان و اسپانیا است اما همه کشورها در حال تعدیل سیاست‌ها و مذاکره برای حداکثر سازی منافع خود در تلاطم وسیع فشارها و سیاست‌های متضاد هستند. (Sareeul-Qalam, 2005, 29)

بر همین اساس تجدیدنظر و اصلاح چگونگی عضویت در اتحادیه اروپا همواره به‌مثابه چالشی از طرف منتقدین این اتحادیه از سال‌های گذشته مطرح بوده است. به‌طوری‌که در سال ۱۹۹۴ نیز برخی افراد خصوصا رهبران راست‌گرای حزب یوکیپ بریتانیا در پی آن بودند که در سال ۱۹۹۷ رفراندومی با همین موضوع در بریتانیا برگزار نمایند. (Hjelmgaard & Onyanga, 2016)

پدیده برگزیت به وضوح نشان داده است که ایده نظم و انضباط نهادی مدرن برای کنترل هر نوع رفتار آنا‌رشیکی ناقص است و به آرامی در حال فروپاشی است. فروپاشی نهادهای اروپایی موضوعی است که به طور گسترده مورد بحث قرار گرفته است و به نظر می‌رسد پدیده برگزیت نشانه واقعی چنین فرضیه‌ای باشد. بسیاری از نئورئالیست‌های مدرن استدلال کرده‌اند که چارچوب نهادی اتحادیه اروپا به اندازه گذشته تأثیرگذار نیست. ایده همکاری بین‌المللی و قطعیت نقش زیادی در پدیده برگزیت ایفا می‌کند، زیرا هیچ نهاد بین‌المللی نمی‌تواند قدرت تمامیت‌خواهانه را بر موضوع خود اعمال کند. به عبارت دیگر، همان‌طور که پدیده برگزیت رخ داد، سایر کشورها نیز موظف به خروج از اتحادیه اروپا بدون هیچ مانعی هستند، بنابراین هیچ نهاد جهانی هرگز نمی‌تواند تضمین کند که همکاری و پایبندی مداوم وجود دارد. (Gibbins, 2020, 4-6)

از زمان پیوستن بریتانیا به اتحادیه اروپا در سال ۱۹۷۳، اتحادیه اروپا به هجده کشور دیگر گسترش یافته است. علاوه بر این، اکثریت این کشورها سیاست‌هایی مبتنی بر یک ارز واحد و سهولت در کنترل مرزها، منطقه شنگن، اجرا کرده‌اند. تهدید فزاینده یک قدرت واحد اروپایی، اقتصاد قدرتمند و بالقوه یک نیروی نظامی، امنیت بریتانیا را تهدید می‌کرد و نیاز به واکنش داشت. بنابراین، بریتانیا بر اساس تئوری نواقح‌گرای اتحادیه

اروپا را ترک کرد و با ایجاد توازن در برابر قدرت نوظهور اروپایی به معمای امنیت پاسخ داد. علاوه بر این، خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا با تشویق سایر کشورهای عضو اتحادیه اروپا با به زیر سوال بردن اعتبار اتحادیه، قدرت اتحادیه اروپا را تضعیف کرد. تصویب برگزیت جنبش‌های متعدد ضد اتحادیه اروپا از جمله جنبش‌های حزب جبهه ملی مارین لوپن در فرانسه و جنبش پنج ستاره در ایتالیا را تقویت کرد. (Wolanske, 2020)

اما همان طور که همگرایی دارای یک فرایند است، واگرایی نیز در مقابل فرایند خاص خود را دارد که از منظر نواقع‌گرایی به واسطه خود اتکایی و منفعت محوری دولت‌ها با اهداف و منافع متعارض آغاز می‌شود. به همین نحو بریتانیا نیز علی‌رغم عضویت و تبعیت از سیاست‌های اتحادیه اروپا نه تنها نتوانست منافع ملی خود را با سیاست‌های این اتحادیه منطبق بسازد. بلکه به واسطه ایجاد نوعی وابستگی متقابل حاکمیت ملی خود را نیز در معرض خطر دید. این در حالی است که از طرف دیگر با توجه به جایگاه سیاسی و اقتصادی بریتانیا در نظام بین الملل این کشور با مقایسه سود نسبی و مطلق خود در برابر دیگر اعضا نسبت به تامین حداکثری منافع ملی خود نیز با چالش مواجه بود. لذا دلایل خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا را بر اساس مفروضه‌های نواقع‌گرایی می‌توان به تأکید بریتانیا بر منافع و حاکمیت ملی خود و در کل به تعارضات مبانی ملی‌گرایی و فراملی‌گرایی نسبت داد. از بعد نظری مسئله‌ای که مخالفان شکل‌گیری سازمان‌های منطقه‌ای و جهانی همواره بر روی آن تأکید می‌کنند تأثیر گرفتن رفتار حاکمیت ملی از سیاست‌های سازمان‌های منطقه‌ای یا جهانی است. زیرا اعضا می‌بایست خواسته‌های اتحادیه را بیش از خواسته‌ها و تمایلات ملی خود مورد توجه قرار دهند و به مرور زمان و با شکل‌گیری کنش‌ها و واکنش‌ها به یکپارچگی کامل برسند. در این حالت منافع و ارزش‌ها فراملی جایگزین ارزش‌های ملی می‌شود یا به تعبیری دولت ملی در درون اتحادیه یا سازمان حل شوند. از سوی دیگر نواقع‌گرایان معتقد هستند همگرایی منطقه‌ای باعث ایجاد نوعی وابستگی بین اعضا می‌شود که این مسئله به خودی خود در آینده با محدود کردن رفتار دولت‌ها به مرور زمان حاکمیت ملی به همراه تمام ارزش‌های ملی را از بین می‌برد.

۱-۴. مقابله با وابستگی متقابل در جهت حفظ حاکمیت ملی

دولت‌ها با وارد شدن در پیمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی خود را مقید و مکلف به تابعیت از یک سلسله اصول و تعهدات اساسی و زیربنایی در روابط بین‌المللی می‌نمایند. به تعبیری دولت‌ها با پذیرش پیمان‌ها و کنوانسیون‌های مولد قانون با اراده و میل خویش حاکمیت سرزمینی و قلمرویی خود را نسبت به یک سلسله امور در جهت تسهیل و تنظیم روابط صلح‌آمیز بین‌المللی محدود می‌کنند.

با توسعه و گسترش قوانین و نهادهای بین‌المللی، اعمال حاکمیت در بعد خارجی و همچنین بعد داخلی از اراده مطلق دولت‌ها خارج شده و تابع مشترک دولت‌ها و سایر کنشگران بین‌المللی افکار عمومی و مجموعه‌ای از اصول هنجارها و الزامات وابستگی متقابل کشورها قرار گرفته است (مشیرزاده و ابراهیمی، ۱۳۸۹: ۳۶۵).

به همین نحو نیز هدف اتحادیه اروپا توسعه بازار واحد داخلی از طریق یک سیستم استاندارد قوانین و ایجاد یکپارچگی اقتصادی و سیاسی، همکاری و وابستگی متقابل بین کشورها برای ارتقای صلح، آزادسازی تجارت، مخالفت با موانع تعرفه‌ای، یارانه‌های داخلی، تحریم‌ها و سایر موارد اقتصادی است. ابزارهایی که

جریان آزاد تجارت و سرمایه سرمایه‌گذاری را مخدوش می‌کند. هدفی که با رویکرد بریتانیا در تقابل بود. (Joseph, 2020, 307-306)

این در حالی است که والتز معتقد است آنارشی امکان و احتمال همکاری بین کشورهای خودیار و منفعت طلب را بسیار سخت می‌کند. زیرا اولاً آنارشی باعث بی‌اعتمادی کشورها به یکدیگر می‌شود و ثانیاً هیچ مرجعی وجود ندارد که از تجاوز و جنگ جلوگیری کند. به همین نحو نیز کشورها همواره نگران هستند که همکاری و همگرایی موجب وابستگی به دیگران و افزایش آسیب‌پذیری آنان گردد. درحالی که در نظام بین‌الملل خودیار، سیاست خود اتکایی و خودکفایی از وابستگی متقابل عاقلانه‌تر و و با صرفه‌تر است. (Dehghani-Firouzabadi, 2014 B, 107-108)

لذا از منظر نوواقع‌گرایی بریتانیا در یک نظام آنارشیست قرار دارد که هیچ قدرت جهانی فراگیری در آن وجود ندارد. امنیت همچنان هدف اصلی بریتانیا است زیرا این کشور به دنبال حفظ تمامیت ارضی و استقلال سیاسی خود است. بریتانیا صرفاً از منظر نوواقع‌گرایان موظف است به تنهایی امنیت خود را حفظ کند. زیرا بی‌اعتمادی حاصل آنارشی اتکا به سایر اعضا را خطرناک تلقی می‌کند. بنابراین، عضویت در اتحادیه اروپا امنیت بریتانیا را به خطر می‌اندازد. چون بریتانیا بیشتر به حمایت از سایر کشورها متکی شده و قدرت سیاسی و اقتصادی خود را به نهادهای اتحادیه اروپا واگذار کرد. برگزیت به عنوان پاسخی به موقعیت امنیتی آسیب‌پذیر بریتانیا عمل کرد و به این کشور اجازه داد تا قدرت سیاسی و اقتصادی از دست رفته را به دست آورده و خود را در برابر قدرت نوظهور اروپایی متعادل کند. (Wolanske, 2020)

برای نمونه خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا سبب شد این کشور کمک به بودجه اتحادیه اروپا را قطع کند. در سال ۲۰۲۰ سهم بریتانیا حدود ۱۷ میلیارد پوند بوده است که این رقم در سال‌های آینده افزایش نیز می‌یافت. در مقابل پس از خروج بریتانیا آزاد است که این پول را برای هر آنچه که می‌خواهد در داخل هزینه کند. این بدین معنی است که این کشور دیگر مجبور نیست در بدهی‌های جدید و جاری اتحادیه مانند واکنش اتحادیه اروپا به همه‌گیری کووید و استقراض حدود ۷۵۰ میلیارد یورو، یا کمک به بحران‌های آینده در اتحادیه اروپا مشارکت نماید. بریتانیا این پول را می‌تواند در داخل و در حوزه‌های دیگری خرج نماید. (Goodwin, 2023)

به‌طوری که بر اساس گزارش گاردین بریتانیا پس از برگزیت تصمیم گرفت بعدها سال‌ها مخارج دفاعی خود را به ۲/۵ درصد تولید ملی افزایش دهد و بودجه دفاعی این کشور تا سال ۲۰۳۰ به بیش از ۸۷ میلیارد پوند در سال افزایش خواهد یافت. این تعهد نظامی که توسط ریشی سوناک^۱ به عنوان "بزرگترین تقویت دفاع ملی ما در یک نسل" توصیف شده است، به این معنی است که بریتانیا ۷۵ میلیارد پوند مازاد را در طول ۶ سال آینده صرف بودجه دفاعی اصلی خواهد کرد. (Crerar, 2024) ازسوی دیگر قضات بریتانیایی در دادگاه‌های بریتانیا پس از برگزیت می‌توانند قانون این کشور را در بریتانیا اعمال کنند. دادگاه‌های بریتانیا، از جمله دیوان عالی، دیگر ملزم به پیروی از تصمیمات دیوان دادگستری اتحادیه اروپا نیستند. اگرچه هنوز چالش‌هایی در رابطه با مواردی مانند کنوانسیون اروپایی حقوق بشر وجود دارد، اما بریتانیا اکنون کنترلی

کامل بر قوانین و قوه قضاییه خود دارد. (Goodwin, 2023)

در چهارچوب نواقح گرای بریتانیا در زمانی که عضو اتحادیه اروپا بود به واسطه مکانیزم حکمرانی این اتحادیه، قدرت سیاسی و اقتصادی قابل توجهی را از دست داد. زیرا دولت بریتانیا مجبور بود از دادگاه‌های اتحادیه اروپا تبعیت کند، از مقررات اتحادیه اروپا پیروی کند، حتی بخشی از تمامیت ارضی خود را کنار بگذارد تا به سایر کشورهای عضو اجازه دهد در آب‌های بریتانیا ماهیگیری کنند. بر اساس دیدگاه نواقح گرای، همه این محدودیت‌های سیاسی و اقتصادی با اعمال نفوذ دولت‌های خارجی در امور اقتصادی بریتانیا، امنیت بریتانیا را تضعیف کرد. (Wolanske, 2020)

مکانیزم سیاسی و اقتصادی اتحادیه از اساس و با هدفی مشخص طوری شکل گرفته است که به شکل سنتی و مرسوم همواره حاکمیت ملی کشورهای عضو چه در حوزه سیاست داخلی و خارجی تحت تأثیر تصمیمات و سیاست‌های نهادهای فراملی همچون پارلمان اروپا است. زیرا پارلمان اروپا با وضع و تصویب قوانین اتحادیه اروپا، بر چگونگی تحقق اهداف اتحادیه اروپا در کشورهای مختلف و همچنین منافع این اتحادیه در خارج از مرزهای اروپا نظارت دارد اما در مقابل بریتانیا خصوصاً در دوران حزب محافظه کار همواره با نقد میزان قدرت و اعمال نفوذ اتحادیه اروپا همواره نسبت به نقض حاکمیت ملی کشورهای عضو توسط این اتحادیه هشدار می‌داد که سرآغاز این مهم به دوران نخست‌وزیری دیوید کامرون^۱ بازمی‌گردد. نواقح گرایان با تأکید بر حساسیت دولت‌ها نسبت به حاکمیت ملی خود بر اصل معتقدند که دولت‌ها از همگرایی در سطوح بالای سیاسی اجتناب می‌نمایند زیرا نسبت به حفظ حاکمیت ملی خود همواره نگران هستند.

همگرایی منطقه‌ای به تدریج حاکمیت ملی کشورهای شرکت‌کننده در آن را به تحلیل می‌برد به طوری که حکومت‌های ملی به شکل داوطلبانه بخشی از قدرت و حاکمیت خود را به یک اقتدار مرکزی واگذار می‌کنند. (Dehghani-Firouzabadi, 2014 A, 101-102)

لذا با توجه به اهمیت حاکمیت ملی برای دولت‌ها از منظر نواقح گرای، می‌توان گفت هر نوع همگرایی که به وسیله وابستگی متقابل موجب کاهش یا نقض این مهم شود با واکنش دولت‌ها مواجه خواهد شد. طوری که دولت‌ها واگرایی را به همگرایی ترجیح می‌دهند همان طور که برگزیت این مهم را تأیید می‌کند. والتز^۲ معتقد است کشورها همواره نگران افزایش همکاری و همگرایی‌هایی هستند که موجب وابستگی متقابل شود.

۲-۴. سود نسبی و مطلق در برابر منافع حداکثری

به باور نواقح گرایان از جایی که ساختار ثابت است، تغییرات در سطح واحد و تعامل آن‌ها با ساختار پیامدهای عمیقی برای سیاست بین‌الملل دارد. به طور خاص، ادغام اروپا از پایان جنگ سرد به این معنی است که سیاست اروپا در سطح واحد تغییر کرده است، اما باید در یک محیط آنارشیک سیستمی به فعالیت خود ادامه دهد. در حالی که اروپایی‌ها ممکن است با ادغام توانایی‌های خود، خود را از هرج و مرج در

1. David Cameron

2. Kenneth Waltz

اروپا خارج کنند، اما راهبردهای آن‌ها همچنان تحت فشارهای ساختاری محدود است این امر می‌تواند به واحدها نیز منتقل شود. (Norris, 2002, 40)

به همین نحو نیز در چهارچوب نوواقع‌گرایی چون کشورها در شرایط آنارشی به سر می‌برند به همان اندازه نسبت به منافع مطلقشان حساس می‌باشند. لذا درصددند تا در مقایسه با رقبای همکار خود نیز سود کمتری نبرند. همچنین آنان همواره نگران سود نسبی نیز هستند که دستیابی به همکاری و همگرایی و استمرار آن را سخت و دست‌نیافتنی می‌سازد. (Dehghani-Firouzabadi, 2014 B, 108)

اگرچه در ادبیات روابط بین‌الملل نمی‌توان تعریف واحدی برای منافع ملی یافت اما به جرات می‌توان گفت تعریف حامیان برگزیت از منافع ملی در پارادایم ادبیات واقع‌گرایی قابل تبیین است. حامیان خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا با تعریف منافع ملی در پارادایم واقع‌گرایی نمی‌تواند منافع مشترکی را که اتحادیه اروپا از آن دفاع می‌کند و زیربنای تشکیل چنین همگرایی است را درک نماید. لذا با تعریفی واقع‌گرایانه از منافع ملی که در نظام آنارشیست تحت تاثیر فشار ساختاری است در مقابل همگرایی و منافع جمعی، واگرایی را انتخاب می‌نمایند.

نمونه قابل مشاهده دیگری در خصوص اعمال نفوذ اتحادیه اروپا در امور بریتانیا از سیاست‌های تجاری اتحادیه اروپا سرچشمه می‌گیرد که کلیه تجارت با کشورهای غیر اتحادیه اروپا باید از طریق توافقات تجاری اتحادیه اروپا سازماندهی شود نه توسط دولت کشورهای عضو. از منظر نوواقع‌گرایان این امر توانایی بریتانیا را برای همکاری با سایر شرکای اقتصادی و ایجاد اتحادهای جدید در خارج از اتحادیه اروپا به شدت محدود می‌کرد. این مقررات قدرت اقتصادی بریتانیا را کاهش می‌داد و دولت را به طور فزاینده‌ای در صحنه جهانی آسیب پذیر می‌نمود. (Wolanske, 2020)

حامیان خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا نیز با تأکید بر منافع اقتصادی خود در پی آن هستند که منافع ملی را که معتقدند به سبب این نوع همگرایی و ساز و کار اقتصادی-جاری مشترک اتحادیه اروپا لطمه دیده است با خروج از اتحادیه اروپا احیاء نمایند.

بر این اساس برای نمونه در حوزه معاملات تجاری، بریتانیا قبلاً به بیش از چهل قرارداد تجاری فعال به عنوان عضوی از اتحادیه اروپا دسترسی داشت و به واسطه این قراردادها میلیاردها دلار برای آن به اتحادیه اروپا پرداخت کرد. بعد از برگزیت تقریباً همه این قراردادها را تمدید کرده است، اما دیگر مجبور نیست برای دسترسی به آن‌ها به اتحادیه هزینه‌ای بپردازد. از طرفی اکنون بریتانیا یک سیاست تجاری مستقل دارد که امکان تغییر موقعیت بلندمدت اقتصاد بریتانیا را فراهم می‌کند. همچنین برگزیت سبب شد تا معاملات تجاری جدیدی که به واسطه سیاست‌های اتحادیه اروپا میسر نبود امکان‌پذیر شود. بریتانیا قراردادهای تجاری موجود با کشورهایی مانند ژاپن، سنگاپور، اوکراین، کانادا، مکزیک و... را بر اساس منافع خود اصلاح کرد و هم با کشورهایی مانند استرالیا، نیوزلند و هند نیز قراردادهای تجاری جدیدی منعقد کرده است. برگزیت به بریتانیا اجازه داد تا به دور از قوانین اتحادیه و پرداخت سهم اتحادیه اروپا خود را با بخش‌هایی از جهان که سریعتر از اتحادیه اروپا در حال رشد هستند، هماهنگ کند. به همان میزان که حرکت بریتانیا به سمت بازارهای آفریقا و آسیا، سهم اتحادیه اروپا از تولید ناخالص داخلی جهانی در حال کاهش داد سهم بریتانیا را افزایش داد. پیوستن بریتانیا به توافقنامه جامع و مترقی آسیا-اقیانوسیه برای مشارکت در ترانس

پاسیفیک که کشورهایی مانند استرالیا، مکزیک، پرو، سنگاپور و ویتنام را گرد هم می‌آورد، نمونه ای دیگری از این امر است. در اقدامی دیگر بریتانیا بعد از برگزیت اجازه یافت قرارداد ساخت زیردریایی هسته‌ای را با استرالیا امضا کند. اما اگر هنوز در اتحادیه اروپا بود، این مهم با توجه قوانین اتحادیه به راحتی امکان پذیر نبود. (Goodwin, 2023)

بر اساس اداره آمار ملی بریتانیا اقتصاد این کشور بعد از برگزیت در سه ماهه اول سال ۲۰۲۴ رشد ۰.۷ درصدی را تجربه کرده است. اداره آمار بریتانیا همچنین می‌افزاید رقم اعلام شده برای سه ماهه اول از پیش‌بینی قبلی ۰.۶ درصد بیشتر است. در مقایسه با سه ماهه مشابه سال قبل، تولید ناخالص داخلی بریتانیا ۰.۳ درصد افزایش یافت که بالاتر از حد انتظار بود. همچنین بریتانیا از نظر تولید و خدمات نیز نرخ افزایشی را ثبت کرده. بخش خدمات طی سه ماهه مذکور، ۰.۸ درصد افزایش را مشاهده کرده و تولید نیز ۰.۶ درصد افزایش یافت. (TeamG.D.P., 2024) از آنجایی که دولت‌ها در یک نظام غیرمتمرکز و خودیار قرار گرفته اند ماهیتی تدافعی دارند و حتی در شرایطی که همکاری متضمن سود مطلق نیز باشد محتاطانه عمل می‌کنند. چون کشورها در شرایط آنارشی به همان اندازه که نسبت به منافع مطلق شان حساس می‌باشند درصدند تا در مقایسه با رقبای همکار خود نیز سود کمتری نبرند. لذا آنان نگران سود نسبی هستند که در صورت حل مشکل فریب کاری، دستیابی به همکاری و همگرایی و استمرار آن را سخت و دست نیافتنی می‌سازد. (Dehghani-Firouzabadi, 2014 A, 108)

اگر یک کشور اروپایی بخواهد به طور مؤثر ضعف نسبی خود را کاهش دهد، همکاری صرف کافی نیست. به همان اندازه مهم است که همکاری به گونه ای توسعه یابد که بر نقاط قدرت نسبی آن کشور تأکید کند و نقاط ضعف آن را به حداقل برساند. در این راستا کشورهای اروپایی اغلب در رقابت مستقیم با یکدیگر هستند. دوم، هنگامی که اروپایی‌ها به قدرت نسبی خود فکر می‌کنند، برخی از کشورها بیش از سایرین اهمیت دارند: یک کشور اروپایی ممکن است متحمل ضرر نسبی در برابر کشور دیگری (اروپایی یا غیر اروپایی) شود، اما کشورهای دیگر نه. این محاسبات با پیوند موضوع پیچیده‌تر می‌شوند. برخی از کشورها ممکن است زیان‌های نسبی را در برخی از مسائل (مثلاً امنیت) در ازای سود در برخی دیگر (اقتصادی) بپذیرند. (Simon, 2017, 185-186)

بریتانیا همواره نسبت به مسائلی همچون قدرت فزاینده آلمان، وحدت پولی اروپا و رقابت سیاسی فرانسه حساسیت خاصی داشته است. (Naqibzadeh, 1994)

از منظر نواقح‌گرایی و بر اساس اصل محاسبه سود نسبی و مطلق بریتانیا بر این باور است که عضویت این کشور در اتحادیه اروپا با توجه به توان بالای اقتصادی این کشور برخلاف منافع ملی بریتانیا است. به‌طوری‌که حامیان برگزیت بر این باورند که عضویت این کشور در اتحادیه اروپا انقدر که برای قدرت سیاسی و اقتصادی اتحادیه اروپا سود دارد برای بریتانیا ندارد و حتی بار مشکلات اقتصادی برخی کشورهای عضو این اتحادیه از جمله یونان بر دوش این کشور است.

یکی دیگر از دلایل مهم رأی مثبت حامیان برگزیت، مسئله مهاجران بوده است. زیرا بر اساس نظرسنجی‌های صورت گرفته اکثر شهروندان اتحادیه اروپا متشکل از پناهجویان به علت سطح بالای

خدمات و رفاه عمومی در بریتانیا تمایل بیشتری به ادامه زندگی و مهاجرت دائم به این کشور دارند و این به معنای بار مالی و هزینه عمومی بیشتر برای دولت بریتانیا نسبت به دیگر اعضای اتحادیه بود. (Helm, 2017) این در حالی است که تحقق کامل برگزیت موجب کاهش جدی مهاجرت از دیگر کشورهای حوزه اتحادیه اروپا به بریتانیا خواهد شد و حتی ادامه تحصیل در دانشگاه‌های این کشور را برای مهاجران و دانشجویان غیر بریتانیایی مشکل خواهد ساخت. (Mayhew, 2017)

برگزیت به بریتانیا اجازه می‌دهد که حرکت آزادانه اتباع اتحادیه اروپا را کنار بگذاریم و آن را با یک سیستم مهاجرتی مبتنی بر امتیاز جایگزین کند. از زمان برگزیت، بریتانیا تنها کارگران ماهر را جذب می‌کند. به طوری که در سال ۲۰۲۳ بریتانیا بزرگترین پیشرفت را در رتبه بندی از سال ۲۰۱۹ به دلیل تغییرات پس از برگزیت در سهمیه‌های کارگران بسیار ماهر و نتایج بازار کار قوی برای مهاجران داشته است و به جای همکاری با اتحادیه اروپا در قالب پذیرش کارگران و مهاجران خارجی، با جذب کارگران متخصص به افزایش منافع خود و رقابت با اتحادیه در زمینه تولید و خدمات پرداخته است. به طوری که اکنون بریتانیا به کشورهایمانند سوئیس، استرالیا و نیوزلند به عنوان مقصدی بسیار مطلوب برای کارگران با مهارت بالا نزدیک شده است. (Goodwin, 2023)

روابط اقتصادی بین الملل بین دولت‌ها رقابتی و منقشه برانگیز است. مبارزه برای قدرت که در آن کشورها در نظام آنارشیک ناگزیر به توانایی‌های خود برای بقا تکیه می‌کنند. همچنین رابطه مستقیمی بین دستیابی به قدرت سیاسی و ثروت اقتصادی وجود دارد. ثروت یک وسیله ضروری برای قدرت است. چه برای حفظ امنیت و چه برای تجاوز و قدرت اساساً وسیله ای برای کسب یا حفظ ثروت است. آن‌ها هر دو هدف نهایی سیاست ملی هستند. (Viner, 1958, 45-47)

لذا در چهارچوب نواقح گرای هر شکلی از همکاری در روابط بین الملل، که در سطح اتحادیه اروپا پیش رود، هرگز تضمین نمی‌شود و همیشه احتمال سقوط آن وجود دارد و نواقح گرای نیز در قالب یک نظام آنارشیک می‌تواند فرضیه فروپاشی این اتحادیه را توضیح دهد. بر این اساس از نظر نواقح گرای همکاری باید به عنوان یک توافق موقت در نظر گرفته شود که دولت‌ها را قادر می‌سازد از این وضعیت سود ببرند، اما هر همگرایی که خارج از پارادایم واقع گرای شکل بگیرد می‌تواند باعث شکنندگی شود و در نتیجه ایده همگرایی را از بین ببرد.

نتیجه‌گیری

اتحادیه اروپا همواره به مثابه شاخص‌ترین الگوی همگرایی در تاریخ روابط بین الملل مطرح بوده است. اگرچه شکل‌گیری این اتحادیه بعد از جنگ جهانی دوم باعث شد تا اروپایی‌ها به بالاترین سطوح همگرایی دست یابند اما از منظر نواقح گرای مکانیزم سیاسی و اقتصادی این اتحادیه طوری گسترش یافته است که کشورهای در جایگاه بریتانیا به عنوان یک قدرت بزرگ این سطح از همگرایی را به عنوان تضعیف منافع و حاکمیت ملی خود تصور می‌کنند. بنابراین، یک تبیین نواقح گرایانه در خصوص چرایی پدیده برگزیت، بریتانیا را در یک سیستم آنارشیک به تصویر می‌کشد که در آن دولت به واسطه بی اعتمادی ذاتی حاصل از

نظام آنارشیک موظف است بقای خود را به تنهایی تضمین کند. از همین رو بریتانیا در مواجهه با کشورهای همکار و در عین حال رقیب که به طور فزاینده‌ای به واسطه جهانی شدن در حال قدرتمندتر شدن هستند، تحت تاثیر دو عامل منتج از بی اعتمادی نهاده شده در نظام بین الملل آنارشیک یعنی مقابله با وابستگی متقابل و محاسبه سود نسبی و مطلق تصمیم گرفت اتحادیه اروپا را ترک کند تا آسیب پذیری خود را در برابر سایر کشورها کاهش دهد و به شکل حداکثری منافع خود را پیگیری نماید. در چهارچوب نواقح گرایي تعارض میان منافع ملی و منافع فراملی که از نتایج همگرایی در سطوح بالای سیاسی و اقتصادی است و همچنین رویارویی حاکمیت ملی در مقابل حاکمیت فرا ملی گرایانه این اتحادیه موجب شد تا بریتانیا بعد از چند دهه در جهت حفظ منافع و حاکمیت ملی خود واگرایی را جایگزین همگرایی نماید. اساسا از منظر رویکرد نظام محور نواقح گرایان آنارشی و پیامدهای متنوع آن همگرایی را در میان کشورهای خودیار و منفعت طلب دشوار می سازد. زیرا بی اعتمادی به عنوان برآیند آنارشی سبب می گردد کشورها همواره نسبت به وابستگی متقابل ابراز نگرانی نمایند و در یک نظام مبتنی بر خودیاری، دولت‌ها سیاست خود اتکایی را به همگرایی ترجیح دهند. چنانکه بریتانیا نیز با خروج از اتحادیه اروپا در اولین اقدام مهم بودجه دفاعی خود را به شکل قابل توجهی افزایش داد. از سوی دیگر واقع گرایي ساختاری معتقد است در شرایط آنارشی دولت‌های منفعت طلب به همان میزان که بر منافع مطلق خود تأکید دارند تلاش دارند که در برابر دیگر کشورهای همکار خود نیز سود کمتری به دست نیاورند و با محاسبه سود نسبی می‌کوشند منافع خود را به حداکثر برسانند. زیرا همان گونه که والتز استدلال می‌کند دولت‌ها با شک ذاتی نسبت به نیت دیگر دولت‌ها، همواره نگران این موضوع هستند که سود دیگر دولت‌ها ممکن است در زمینه‌ای هزینه‌ای شود که موجب تضعیف آن دولت شود. بر همین اساس نیز بریتانیا با خروج از اتحادیه اروپا نه تنها توانست بدون پرداخت سهم اتحادیه اروپا از قراردادهای خارجی خود منافع حداکثری کسب نماید و به تبع تولید ناخالص اتحادیه را نیز کاهش دهد بلکه با رهایی از قوانین و محدودیت‌های این اتحادیه موفق شد در آسیا و افریقا بازارهای جدیدی را جذب نماید و دستاوردهای اقتصادی حداکثری بیشتری نسبت به پیش از برگزیت کسب کند. همچنین با اعمال قوانین خود و نه قوانین مهاجرتی اتحادیه در خصوص نحوه جذب مهاجران و کارگران متخصص هزینه‌های عمومی داخلی خود را کاهش داده و هم زمان بهره‌وری خود را با جذب نیروی متخصص افزایش دهد. بریتانیا در جهت کاهش آسیب‌پذیری خود نسبت به مشکلات جاری اتحادیه اروپا همچون بحران‌های اقتصادی دیگر اعضا و بحران پناهجویان در سال‌های اخیر، برگزیت را برگزید تا از منظر نواقح گرایي به عنوان بازیگری عاقل در نظام بین‌الملل با محاسبه هزینه-فایده بیش از این متحمل پرداخت هزینه نشود. از آنجایی که در چهارچوب منطق نواقح گرایي در یک نظام آنارشیک حفظ حاکمیت و منافع ملی برای دولت‌های منفعت محور در اولویت قرار دارد بریتانیا به واسطه برگزیت خود را از مکانیزم مبتنی بر حاکمیت و منافع فراملی این اتحادیه رها ساخت و به مثابه یک چالش مهم در برابر همگرایی در سطح اتحادیه اروپا با نقض مفروضات نظریات مبتنی بر اندیشه لیبرال ثابت کرد پارادایم واقع گرایي حتی در عصری که به جهانی‌سازی شهره است رویکردی غالب محسوب می‌شود.

References

1. Babaei, Soraya, Soltani, Sanai, Ardeshir, & Shirzad. (2022). Scenarios of the impact of Brexit on the monetary unity of the European Union. *International Quarterly of Geopolitics*, 18(66), 88-109. (In Persian)
2. Babakhani Timuri, Moezuddin, Faeghi, Mohammad, & Gurbankhani. (2021). The consequences and effects of Britain's withdrawal from the European Union at the domestic, regional and international levels based on the theory of Alexander Went. *Politics and international relations*. (In Persian)
3. Breinlich, Holger, Leromain, Elsa, Novy, Dennis and Sampson, Thomas, (2017), "The consequences of the Brexit vote for UK inflation and living standards: First evidence" <https://www.cepr.org/voxeu/columns/brexit-vote-and-inflation-updated-evidence>
4. Christova-Balkanska, I. (2019). Structural changes in the industry of the EU member states. *ResearchGate*
5. COLLARD -Wexler, S. (2006). Integration Under Anarchy: Neorealism and the European Union. *European Journal of International Relations*, 12(3), 397-432. <https://doi.org/10.1177/1354066106067349>
6. Craig, Paul, De Burca, Grainne, (2011), *EU Law: Text, Cases and Materials* (5th ed.). Oxford: Oxford University Press.
7. Crerar, P. (2024). UK to boost defence spending to 2.5% of GDP, Sunak says. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/politics/2024/apr/23/uk-to-boost-defence-spending-to-25-of-gdp-sunak-says>
8. Dehghani-Firouzabadi, Seyed Jalal, (2003), Evolution of conflict and cooperation theories in international relations. 5(8), 73-117. (In Persian)
9. Dehghani-Firouzabadi, Seyed Jalal, (2014) A, theory and meta-theory in international relations, Tehran: The Mokhatab publication. (In Persian)
10. Dehghani-Firouzabadi, Seyed Jalal, (2014) B, Theories of Regional Convergence and International Regimes, Tehran: The Mokhatab publication. (In Persian)
11. Dorr, O. (2020). BREXIT-WHAT IT IS AND WHAT IT MEANS. *ResearchGate*. https://www.researchgate.net/publication/350277462_BREXIT-WHAT_IT_IS_AND_WHAT_IT_MEANS
12. Dougherty, James & Pfaltzgraff, (Jr.), (1981). *Conflicting Theories in International Relations*, translated by Alireza Tayyeb and Vahid Gerghiri. Second edition. Tehran: Qoms. (In Persian)
13. Gibbins, J. (2020). *Theorizing Brexit: UK/EU Relations and International Relations Theory*. Political Movements and Parties (University of Malta). <https://doi.org/10.33422/ivcss.2020.05.155>

14. Goodman, Peters, (2016), "Brexit a Feel-Good Vote That Could Sink Britain's Economy", <https://www.nytimes.com/2016/05/22/business/international/brexit-referendum-eu-economy.html>.
15. Goodwin, M. (2023). What are the Benefits of Brexit? Matt Goodwin. <https://www.mattgoodwin.org/p/what-are-the-benefits-of-brexit>
16. Haas, E. B. (1970). The Study of Regional Integration: Reflections on the joy and anguish of pretheorizing. *International Organization*, 24(4), 606-646.
<https://doi.org/10.1017/s0020818300017495>
17. Helm, Toby. (2017), "A million skilled EU workers see their future outside Britain" <https://www.theguardian.com/politics/2017/aug/27/million-skilled-eu-workers-planning-to-leave-uk-brexit>.
18. Hemmati, H., Torabi, G., & Salehi Najafabadi, A. (2022). The Analyzing causes and factors of the growth of nationalist populism in the UK with a focus on Brexit. *World Politics*, 11(4), 99-138.
19. Hjelmggaard, Kim and Onyanga, Jane, (2016), "Explainer: The what, when and why of Brexit" <https://www.britannica.com/topic/United-Kingdom-Independence-Party>,
<https://doi.org/10.2991/assehr.k.220110.009>
20. Jia, Y. (2022). Explaining Brexit, Post-Brexit foreign strategies of the UK and the UK-EU relations. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research/Advances in Social Science, Education and Humanities Research*.
21. Joseph, O. (2020). Political realism in International relations: Brexit and its implications for Nigeria. *Open Journal of Social Sciences*, 8(10), 306-320.
22. Kalantari, Poya, Hoshangi, Bayat, & Subhan. (2020). Examining the views of British parties on Brexit with an emphasis on political development theories. *International Relations Studies Quarterly*, 13(2), 107-131. (In Persian)
23. Lindberg, L. N. (1963). The Political Dynamics of European Economic Integration. In *The Political Dynamics of European Economic Integration* (pp. 117-133). https://doi.org/10.1007/978-0-230-20933-6_6
24. Manafzadeh, Alireza. (2016). A look at the relations between England and the European Union. Farsi section of International Radio France. (In Persian)
25. Mayer, Cathrine. (2014), "Anti-Immigration Party's Win in U.K. Rings Alarm Bells in Europe" <http://time.com/3489820/ukip-uk-independence-party-douglas-carswell/>
26. Mayhew, Ken, (2017), "UK higher education and Brexit", *Oxford Review of Economic Policy*, 33(1), 155-161.
27. McCormick, J. (2006), "The European Superpower", London: Palgrave Macmillan.

- https://www.researchgate.net/publication/29997847_The_European_Superpower_Jean_MonnetRobert_Schuman_Paper_Series_Vol5_No_8_April_2005
28. Mearsheimer, John, (2009), *The Tragedy of Great Powers*, translated by Gholam Ali Cheganizadeh. Tehran: Ministry of Foreign Affairs Publications. (In Persian)
 29. Moshirzadeh, Humira and Ebrahimi, Nabi, (2009), *Evolution in the Concept of Sovereignty in International Relations*, Tehran: Strategic Studies Publications. (In Persian)
 30. Naqibzadeh, Ahmad, (1994), *Politics and Government in Europe*, Tehran: Samt Publications. (In Persian)
 31. Norris, D.A. (2002) *Neorealism and the European Union Balance of Power in the Post-Cold War Era* (Master's thesis, Ohio University).
 32. Qavam, Seyyed Abdul Ali. Kiani, Dawood, (2011), *European Union, Identity, Security and Politics*. Tehran: Research School of Strategic Studies. (In Persian)
 33. Ray, Micheal. (2017), "United Kingdom Independence Party (UKIP)" <https://www.britannica.com/topic/United-Kingdom-Independence-Party>
 34. Sareeul-Qalam, Mahmoud (2005), *Iran and the globalization of challenges and solutions*. Tehran: Expediency Analysis Council, Strategic Research Center. (In Persian)
 35. Semchuk, Z., & Petryk, I. (2019). BREXIT: CAUSES AND CONSEQUENCES. https://www.researchgate.net/publication/343386171_BREXIT_CAUSES_AND_CONSEQUENCES
 36. Sheikhul-Islami, Mohammad Hassan. Golchin Mozhgan, (2009), *challenges of development and deepening in the European Union, divergence against coordination, Interdisciplinary Studies in the Humanities*. 1(1). (In Persian)
 37. Simón, L. (2017). Neorealism, Security Cooperation, and Europe's Relative Gains Dilemma. *Security Studies*, 26(2), 185–212. <https://doi.org/10.1080/09636412.2017.1280297>
 38. Team, G. D. P. (2024). *GDP quarterly national accounts, UK - Office for National Statistics*. <https://www.ons.gov.uk/economy/grossdomesticproductgdp/bulletins/quarterlynationalaccounts/januarytomarch2024#:~:text=1.-,Main%20points,no%20growth%20in%20April%202024.>
 39. Viner, J. (1958). *Stability and Progress: The Poorer Countries' Problem*. In D. Hague (Ed.), Wolanske, N. (2020). *Understanding Brexit*. ArcGIS StoryMaps.
 40. Waltz, Kenneth. (2014), *The Theory of International Politics*, translated by Ruhollah Talebi Arani. Tehran: The Mokhtab publication. (In Persian)

COPYRIGHTS

©2025 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

